

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quomodo simoniae crimen probari possit, vt simoniaci puniantur, &
condemnentur. punct. 27.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

disp. 6. quæst. 16. part. 6. vel. sed quæret aliquis pag. 1675. Ratio est: quia dans pretium non abdicat à se dominium, cum non alia ratione intendit abdicare, nisi quatenus in venditionem, transferret; non transfert in venditorem, quia incapax est, manet ergo apud ipsum. Quod si dicatur Ecclesiam priuare empitorem dominio pecunie datæ. Respondetur, facile, hoc non fieri nisi per legem penalem, quæ neminem ante sententiam re sua priuat. Item quia nulla est lex penalis obligans clarè, vt pretium sic acceptum danctibus non restituatur. Nam esto in cap. de hoc, dicatur debere restitutionem fieri Ecclesie, hoc tamen videtur accipiendum per condemnationem. Nam sine illa solum infertur debere restitui; eoquod non possit sine graui salutis periculo retineri.

6. Tertio dicendum est, pretium receptum pro qualibet alia simonia iure Ecclesiastico restituendum non esse ante iudicis sententiam quia nullo de iure habetur expresse. Ita Suar. lib. 4. cap. 60. num. 9. et 11 & Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 30. circa finem. & constat primo de simonia ob ingressum Religionis ex extrauag. sanè de simonia: vbi permittitur acceptum retineri, modo in priuatam vitam Abbatis, vel Abbatis non conugetur, sed in communem vsum conuertitur. Neque obicit cap. veniens, de Simonia, vbi mandat Pontifex suo legato, vt Abbatem, & monachos, qui pro receptione in monasterium pecuniam receperunt, ad illam restituendam compellat: quia compelluntur ad pecuniam restitutionem, dum ipse religiosus compellitur in alio monasterio deseruire. Quia tamen religiosus sic ingressus ante sententiam iudicis non tenetur monasterium relinquere, vt supra diximus; & docet Suar. illo cap. 60. num. 11. sic sanè neque Abbatem, & monachos teneri pecuniam restituere ipsimet religioso, quod ideo est, quia religiosus ad aliud monasterium transiens iustum erat, vt secum pecuniam datam ferret in alimenta: dum autem in eodem monasterio manet, possunt Abbas, & monachi retinere pecuniam, neque tenentur restitutionem facere: præcipue cum restitutio iuxta illum textum ei facienda sit, qui capax non est proprietatis, domini, sed eo ipso quod pecuniam accepit, in monasterium transferenda esset. Quod si ipse religiosus sponte sua, & absque sententia vellet illud monasterium relinquere, & aliud ingredi, tunc sanè teneretur Abbas, & monachi illius primi monasterij restituere pecuniam secundum monasterio ex iure nature; quia ipsi non habent titulum, ob quem talem pecuniam retineant, vt pote quia onus non subeunt atendi religiosum. Adde ibi dici posse illum F. Presbyterum, ante professionem consuluisset Pontificem de conuentione cum monasterio facta, aliàs non mandaretur pecunia ei restitui, si quidem illius non erat capax facta professione. Et in hoc sensu iure nature tenebatur Abbas, & monachi ei pecuniam restituere. Tum quia deceptus illam dederat, putans esse de consuetudine monasterij. Tum & præcipue quia causa ob quam data fuit pecunia adimpleta non fuit; si quidem erat professio facta: Quapropter in nullo sensu ex hoc textu colligi potest teneri monasterium restituere pecuniam acceptam. De Simonia autem in ordine, & in aliis materiis nullum etiam Ecclesiasticum ius inuenitur obligans ad restitutionem pretij ante sententiam iudicis. Nam in cap. audiuius præcipitur, vt si aliquid Episcopi exegerit, vt permittant in Ecclesiis sibi subiectis clericos inliciti, monachos profiteri, mortuos sepeliri, restituant duplum in utilitatem loci in casus dispendium id factum est: sed hæc omnia intelliguntur post sententiam, vt ibi Abbas notatur cum aliis & Suar. lib. 4. de Simon. cap. 60. num. 13.

7. Quare dicendum est, si secundum ius nature loquamur, recipiens pecuniam pro administratione Sacramenti & Sacramentalium, non tenetur restituere, quia ministris, & dispensatoribus debetur congrua sustentatio. Vnde hic solum peccat in modo recipiendi; quia scilicet recipit pro re spirituali. Quare si muret intentionem, & recipiat, aut retineat in stipendio sibi debitum, non peccabit. Quod si vltra congruentem sustentationem recipiat, tenetur restituere; quia illicitum est, & contra iustitiam.

Pro Sacramentalibus permanentibus, si forte ex eorum datione aliquid datum patris vel corporale vel spirituale, poteris absque iniustitia (esto non absque Simonia) exigere quanti in animo tuo aestimas incommodum illud, v.g. Priuas reliquias sanctorum, vel corona benedicta &c. poteris absque iniustitia pro iis pretium exigere: non enim iure nature obligaris hoc incommodum patris expressè Lessius lib. 2. cap. 35. dub. 28. num. 158. et num. 162. esto contra tenet Suar. lib. 4. cap. 59. num. 42. probatur solum ab incontinentente; eo quod absque iniustitia posses Missam vendere distincto pretio ab stipendio propter incommoditatem, quam patris priuando re illo fructu, quem alteri applicas, & alias posses satisfactiones proprias absque iniustitia vendere. Sed hæc omnia non multum vrgent, etiam si admittantur: faciemus enim esse grauissimum peccatum contra religionem hæc omnia venalia facere, non tamen contra iustitiam; ac proinde iure nature, imo neque Ecclesiastico obligamur te esse restituere.

Quomodo Simoniae crimen probari possit, vt Simoniaci puniantur, & condemnentur?

S V M M A R I V M.

- 1 Notorietate criminis probatur.
- 2 Coniecturis, & præsumptionibus probari potest: & quales hæc debeant esse.
- 3 Qualiter socius criminis in hoc delicto possit esse testis.
- 4 Sententia data appellatione non suspenditur in eis, quando ipso iure poena imponitur.

1. DE iis optime tractat Flamin. Paris. lib. 14. de referen. quæst. 8. et 9. & seg. & Rodoa. de Simonia p. 4. c. 6. Malcard. de probat. concl. 1304. & segg. Fatim. conf. 75. Ex illis breuiter accipe.

Primo probanda venit Simonia criminis notorietate, e. de manifesta cum duobus segg. 2. q. 1. Secundo euidencia facti, cum quis in crimine comprehenditur i cap. si quis Diaconus 50. dist. cap. si quis clericus 83. dist. cap. Presbyter. 53. dist. Tertio ex partis confessione cap. Presbyter. 15. q. 5. cap. de sec. simonia. Et ampliatur etiam illa confessio fuerit facta in iudicio criminali, vt constat ex decisionibus allegatis à Parisio supra num. 6. Quarto per famam. Quinto per instrumentum in quo adest promissio, vel pactum. cap. placuit. 16. quæst. 3. Sexto per correptionem hoc est, quando vnus scias fuisset propter alium, vt si renunciauit mihi beneficium, & ego concessi pensioni, vel aliam renunciationem in tui fauorem feci coram eodem notario, testibus, & eodem die seu vt dicitur incontinenti: tunc enim induitur sufficiens præsumptio simoniae: quare ratione in cap. emendari. 10. q. 1. quæst. 1. prohibetur in baptismo manus in concham miratur, ne sacerdos quod gratis accepit, pretio dare videatur. Quod si diuersis temporibus fiat, non est sufficiens probatio simoniae, vt multis doctoribus, & decision. probat idem Paris. lib. 14. quæst. 9. ad 9. c. 9. ad finem quæst. et num. 20. notat notarium de instrumento Simoniaco rogatum non posse apponere de Simonia vigore illius instrumenti Simoniaci per ipsum confecti, quia detegeret suam turpitudinem.

2. Dubium tamen est, an coniecturæ, & præsumptiones sufficiant ad probandum Simoniacum? Respondere sufficere: ita tenet communis sententia, Abbas in cap. in sinuatum de Simonia, Menoch. conf. 67. num. 7. volum. 1. Salzed. in præd. crim. cap. 9. num. 27. 1. vel. sola signa Felin. Roland. Iulius Clat. & alij quæ tenentur sequitur Flamin. lib. 14. quæst. 1. Ratio est, quia Simonia vitium inter grauissima reputatur, comparatur enim homicidio, hæresi, & idololatriæ, in quibus per præsumptiones, & coniecturas probatio fit. Debet tamen præsumptiones, & coniecturæ esse euidenter, & reum de crimine conuincentes: Glossa vlt. in cap. in sinuatum, de Simonia, debentque plene probari, vt docent omnes teste Alexand. de Neuo conf. 64. num. 2. et seg. Iulius Clarus S. Simonia in fine, et S. vlt. q. 20. & multis allegatis docet Flamin. lib. 4. de relig. gnat. quæst. 8. num. 14. et seg. & Salzedo vbi supra, & Azbedo conf. 50. num. 4. cum Baldo in leg. singulari. Cod. de probationibus, & facti lex 12. tit. 14. part. 3. Probatio tamen vnus coniecturas, & præsumptionis non sufficit sed necessarii debent esse duæ præsumptiones cum aliis iudiciis integrè probatæ, & hæc plenam facere probationem docet Abbas in cap. tertio loco in sua de probationibus. num. 5. 6. et 7. & tradit lla. fons. de Azbedo conf. 28. num. 94. Vnde quælibet præsumptio, & coniectura debet esse in suo esse perfecta, & omnino conuincens: aliàs nullius erit momenti. Neque iungendæ sunt præsumptiones, ita vt ex pluribus illegitimis probationibus vna conuincatur testatur Antonin. Gom. 2. 3. var. cap. 12. num. 18. Malcard. de probat. 1. 1. conclus. 1224. num. 13. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 46. & melius Antonin. Gabriel. in conclusum. suis tit. 1. de probat. concl. 1. per rotam, & alij, quos sequitur Azbedo conf. 30. num. 43. Quocirca in coniecturis, & præsumptionibus, quæ apponuntur in Bullis Pij IV & Pij V. ad probandum crimen confidentiar conueniant doctores non quamlibet ex illis ritè probatam inducere probationem euidentem criminis commissi, sed quælibet ex illis ritè probata inducat præsumptionem, & aliis concurrentibus coniecturis plenam probationem, vt etudè tradit Flamin. Parisius de confiden. quæst. 27. 31. 32. 34. 49. et 77. & Garcia de benef. 1. 1. part. cap. 3. num. 297. et seg.

3. Secundo dubitatur, an particeps delicti possit, esse testis in hoc delicto? Huius dubitationi sufficenter satisfecimus tractatu de fide disp. 3. part. 15. ibi enim diximus in iis criminibus exceptis socium criminis admitti ad testificandum, si tamen non fuerit simul socius muneris, neque criminaliter procedatur, sed solum equilater, vt habetur in cap. Mediatores 1. ad 11. lib. 1.

DE
AS
TR
DALA
TON.

testibus, lib. 6. esto secundum leges, & praxim receptam etiam si criminaliter procedatur, socius criminis admittitur ad testificandum contra socium, & eius testimonium non solum est indicium, sed etiam ferè templenè probat. Vide Flamin. Parif. lib. 14. de resign. quæst. vlt.

4. Tandem aduerto conclusa probatione, si detur sententia aduersus Simoniacum appellatione non suspendi, sed mandati debere executioni in iis, in quibus ipso iure imponitur pœna. Nam in iis pœnis, quæ imponuntur ipso iure, sententia declaratoria facit transire in rem iudicatam, vt reuoluit Ananias, & Felin. in cap. sicut. de Simonia, & Maranta de ordine iudicior. 6. par. ad. 2. n. 87. qui affirmat in hoc casu non esse acceptandam appellationem, & Man. Rodrig. 2. l. sum. verbo Simonia, cap. 56. num. 6. in fine, ante 7. conclus. dicit in praxi ita esse receptum.

PUNCTVM VLTIMUM.

De potestate dispensandi cum Simoniacis.

SUMMARIVM.

1. Solum Pontifex ante contractam Simoniam habet hanc potestatem, illa vero contracta in penis ferendis aliquando Episcopus.
2. Quis possit ab excommunicatione, suspensione, & interdictione abolvere?
3. Quis ab inhabilitate ad beneficia? Probabilius est solum Pontificem dispensare posse.
4. Probabilitate non caret posse Episcopum si occulta sit.
5. Sic dispensatus sine alia bona collatione beneficium possidere potest.
6. Limitant aliqui, dummodo beneficium sit de collatione ordinarij dispensantis.
7. Non approbatur limitatio.
8. Forma ad dispensandum nulla est præscripta.
9. Si inhabili Pontifex concedat beneficium cum illo illa in parte dispensat.
10. Proponitur ibi dictio, & soluitur.
11. Vt licet tamen dispensationem Pontifex concedat, causam aliquam habere debet.

1. **A**nte contractam Simoniam clarum est solum Pontificem posse dispensare: illa vero contracta est distinguendum de penis ipso iure latis, vel ferendis, si iam per sententiam sunt impostæ. Et quidem pœna ferenda, quales sunt dispositæ, infamia, vel suspensio si à iudice propter crimen Simonie in iudicio probatum infligantur, nec vtrique durante tempore, pro quo infligetur fuerunt, possunt à iudice auferri. Probabile tamen est, si imponatur alicui suspensio triennalis, posse ab Episcopo ante tempus transactum auferri. Idem est in suspensione quilibet ab officio, vel beneficio: quia eius est abolvere cuius est ligare. Secus vero dicendum videtur de infamia, & depositione, quia hæc non abolerent nisi à Pontifice, cum ex suo genere sint perpetuæ.

2. Quod si de penis ipso iure latis loquamur. Prima pœna est excommunicatio lata in dantes ordinem, beneficium, aut religionem, vt diximus, à qua excommunicatione solum Papa de iure communi potest abolvere; quia ipsi est reseruata. Ex particulari priuilegio Episcopus, & religiosi mendicantes modo non sic excommunicatio publica, & ad forum contentiosum deducta.

Secunda pœna est suspensio in eo qui Simoniacè fuit ordinatus, cuius suspensionis absolutio quoad illum ordinem Simoniacè obentum reseruat Pontifici in cap. penult. de Simonia, & ibi Glossa, & communis Doctorum. Et sine huius absolutione non poterit quis ad superiores ordines ascendere, vt bene aduertit Suar. lib. 4. de Simonia, c. 6. n. 5. De suspensione autem aliorum ordinum legitime receptorum, esto probabile censet Suar. sep. posse Episcopum abolvere, probabilius censet oppositum. Quia videtur esse quædam lex imposta ipsis Simoniacis, vt non possint ad superiores ordines ascendere, sed spe dispensationis carent, vt loquitur Sixtus V. in sua constit. contra male promotos, quam in hac parte confirmauit Clemens VIII. Idem dicendum est de suspensione incurra ab ordinantibus Simoniacè, vel à mediatis Simonie, & de suspensione incurra à capitulo, vel conuentu regulari propter Simoniacam receptionem religio: quia similiter Pontifici reseruat.

Pœna item expulsionis à monasterio, cum non incuratur ante condemnationem, non indiget dispensatione; post condemnationem, solum Papa dispensat, nisi in casu ignorantie; iuxta cap. de Regularibus de Simonia, vel in casu necessitatis, iuxta cap. quoniam, eodem tit. vt optime aduertit Suar. lib. 4. de sim. cap. vlt. n. 7.

Alia pœna est interdictionum ab ingressu Ecclesie, quod incur-

ritur ab ordinante Simoniacè, vel à prælati recipientibus beneficium in confidentiam, à qua pœna solum Papa potest abolvere: quia sibi reseruat absolutionem.

Aduerto tamen ab omnibus iis censuris, si publicæ non sint, vel ad forum contentiosum deductæ, posse Episcopum abolvere virtute Trident. sess. 24. cap. 6. de reform. ita Suar. lib. 4. cap. 61. n. 11. in medio. Neque obstat Bulla Pij V. prohibens hanc facultatem, quia in hac parte non videtur recepta, vt notauit supra cum Eman. Sà verb. Simonia, n. 12. Lessio dub. 24. n. 134.

3. Difficultas est, an inhabilitas, quam contrahunt recipientes Simoniacè beneficium possit ab Episcopo tolli. In qua re primò dicendum est, si ignorante beneficiario Simonia commissa fuit, & ipse bona fide beneficium recepit, poterit Episcopus, si beneficium sit simplex, post liberam illius resignationem, iterum illud beneficium eidem conferre: Secus verò si beneficium maius sit, tunc enim non poterit pro illa vice, quia debet prius alte i conferre, & postea si vacet, poterit huic ignorant Simoniam conferre: quæ omnia habentur in suprad. cap. penult. de electio. Quod si scienter Simoniam commiserit, communis sententia Doctorum est non posse Episcopum dispensare, sed semper inhabilem esse ad illud beneficium habendum, etsi fuit Simonia confidentialis ad omnia beneficia, quouique Pontifex dispenset. Neque in priuilegio concessio à Trident. circa casus occultos, hic comprehenditur. Tum quia hic non est casus occultus pertinens ad absolutionem Sacramentalem. Tum etiam quia non est censura, neque irregularitas, sed quædam vindictiua pœna. Tum denique quia illa pœna introducta est post concilium: & Consequenter facultas data à concilio non extenditur ad casus noua lege Pontificia reseruatos post concilium, vt respondit Gregor. XIII. audita relatione congregationis, prout refertur Volum. 4. decisionum Rotæ per Farinac. fol. 77. Adde hoc esse expresse declaratum à congregat. Cardinal. vt in supradicto loco refertur; vbi in §. ex delicto occulto, dicitur: Episcopus etsi in Simonia occulta dispensare possit, non potest tamen Simoniacum rehabilitare ad beneficia in posterum obtinenda, neque ad ea retinenda, quæ per Simoniam occultam obtinuit, pag. 77. vers. an Episcopus: vbi dubitatum fuisse refertur, an Episcopus ex vi huius capitis possit abolvere sacerdotem sibi subditum à Simonia occulta, & rehabilitare ad ordines, & beneficia tam obtenta, quam obtinenda, responderetur his verbis: Congregatio censuit potuisse abolvere, & ad ordines rehabilitare, & beneficia tam obtenta, quam obtinenda, sed non ad beneficia, quibus propter Simoniam priuatus fuisset; vel ad obtinenda.

4. Verum etsi hæc sententia probabilior sit, & in praxi sequenda. Nihilominus tamen existimo esse satis probabile posse Episcopum dispensare cum Simoniacè occulto in inhabilitate contracta propter Simoniam; ita censet Henric. lib. 13. de excommunicatione cap. 56. num. 1. & in com. litt. F. Leonard. Lessius reputat probabilem lib. 2. cap. 35. dub. 25. num. 149. consensit Suarez lib. 4. cap. 61. num. 11. ait enim verius esse non extendi facultatem concilij ad dispensandum in hac inhabilitate. Indicat ergo oppositam sententiam veram esse, & saltem probabilem. Ratio est, quia hæc inhabilitas, vt probat Henriquez est quasi quædam irregularitas: concessa ergo facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus, videtur ad hanc inhabilitatem extendi. Neque obstant decisiones Cardinalium. Tum quia illis decisionibus est magna sint authoritatis non est necessitudo standum, vt expresse dicit Sanchez respondens cuidam decisioni Cardinalium lib. 8. de matrim. disp. 2. num. 10. circa finem, & de Ryle curiæ; & decisionibus Rotæ docet similiter Valq. tit. 2. in 2. D. Thom. disp. 177. cap. vlt. num. 75. vbi optime probat declarationes. decisionum Rotæ non habere vim legis. Adde supra dictas declarationes facillè explicari, vt scilicet intelliguntur non posse Episcopum dispensare cum Simoniacè inhabili ad obtinenda beneficia, quibus priuatus fuit per sententiam: nam ante sententiam bene poterat: Et hæc explicatio fundatur in vltima declaratione Cardinalium: cum enim ibi dicat congregatio; Episcopum posse abolvere sacerdotem sibi subditum à Simonia occulta, & rehabilitare ad ordines, & ad beneficia tam obtenta, quam obtinenda, postea subdat, sed non ad beneficia, quibus propter Simoniam priuatus fuisset, vel ad obtinenda, ne inquam huiusmodi posteriora verba prioribus aduersentur, necessitudo debent intelligi de beneficiis per sententiam priuatis. Quare ante sententiam, & in foro conscientie bene poterit Episcopus cum sic inhabili dispensare.

5. Ex quâ doctrina efficitur hanc obtinentem beneficium Simoniacè, si dispensatus sit ab Episcopo in censuris, & in hac inhabilitate posse sine alia collatione possidere beneficium. Tenet expresse Suar. tom. 5. in 3. part. disp. 13. sect. 1. num. 34. sine cum Atbare in cap. expositio, de clerico excommunicat. ministr. & sumitur ex ipso textu, ubi enim dicitur non posse ipsum clericum sic delinquentem retinere beneficium, nisi cum illo fuerit misericorditer dispensatum. Ego postea dispensatione